

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Domineca, candu o còla intr'ega, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiuraciloru.

Pretulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	7 fl. a. v.
diometate de anu	4 " " "
patrariu	2 " " "
pentru Romania si Strainetate:	
pe anu intregu	15 fl. v. a.
diometate de anu	8 " " "
patrariu	4 " " "

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespondenti a-i nostri, si d'adrechtulu la Redactiune: Viena, Landstrasse, Reissergasse Nr. 3. unde sunt a se adresá si corespondintiele, ce priveau Redactiunea, administratiunea s'eu, speditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru a nu n'ce si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linie, repetirile se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pentru una data, se antecipa. Speditura: Schullerstrasse Nr. 11 unde se primescu insertiuni.

De la I. maju s. n. localitatea Redactiunei „Albina“ va fi: Stadt, Wallfischgasse Nr. 8, Mezzanin.

Viena 16/28 aprile.

Candu scriemu aceste sire, presiedintele dietei Ungariei va fi deschisu scrutiniulu, insciintiandu casei rezultatulu votariloru pentru membrii ce voru compune comissiunea insarcinata. cu gatierea proieptulu de lege privitoriu la multiamirea pretensiuniloru ce le forméza desclinitele natiunalitati nemagiare in numele esistintiei loru. — Ne vom convinge curundu daca fratietatea, acestu principiu santu, are s'è devina la noi legatura sociale, s'eu va remané si mai departe in calitatea sa de pana acù, de obieptu alu oratoriei.

Speràm — desl nu garanta nimene cà nu ne vom insielá, — speràm cà majoritatea dietei va face a se compune acésta comissiuni d'in barbati inzestrati cu cunoscintia causei, d'in amicii natiunalitatiloru. Séu daca la compunere nu vor fi observatu acésta procedura, apoi la desbaterea proieptulu in dieta, lu vor îmbracá in vestmentulu libertatei si alu fratietatei.

Alta deslegare ar face ca cestiunea s'è apara si in sesiunea viitoare, s'è apara neintreruptu, càci acést'a e natur'a cestiuniloru nedeslegate definitivu, in tocm'a ca a morbului nevindecatu deplinu.

Casulu acestu d'in urma nu póte s'è lu voiéscá majoritatea dietei, càci nu se póte prevedé daca patri'a ar trage vre unu folosu d'in elu.

In relatiunile diplomatice a le cabinetulu imperatescu catra Prussia a intratu fase nóua, care nemici sperantiele nóstre de'n rondulu trecut. Credeamu in desarmarea ambeloru poteri, precum se contielesera, burs'a inca érá de asta credintia, si d'in presemne conchideau cu toti la pace.

Dar Bismark nu poteá cautá cu ochi buni la liniscea popóreloru Austriei, elu cercá, si — dupa logic'a lui propria — aflá motivu nou pentru care Prussia, crede elu, nu se póte desarmá. Acestu motivu e cà Austria e inarmata in Veneti'a, deci Prussia nu se póte invof ca Austria „s'è faca nepericulósa armat'a italiana, pe care Prussia — atacata de Austria — probabilminte ar poté contá. Austria cauta s'è retórne la status quo ante fatia cu Prussia si Itali'a, s'eu are se accepte inmultire corespondiatóre a inarmariloru prusesci.“ Asié se esprime organulu lui Bismark „Nordd. A. Z.“ afirmandu cà Austria se inarméza cu energia indoita.

„N. Fr. Pr.“ afirma cà reprezentantele prusescu la curtea imperatésca inca s'a rostitu astfelu, cu adausulu cà curundu va fi in stare a aduce nota de la guvernulu seu in acestu intielesu.

Precum se vede, intentiunea lui Bismark e a turburá liniscea cu veri-ce pretiu si in veri-ce modu, adese cu medilócele cele mai contrarie.

Elu, boieriulu feudalu, care a desfiintiatu de atate-ori camerele Prussiei, — deodata, avendu lipsa a dá de lucru Germaniei, pasiesce cu propunerea reformei confederatiunei nemtiesci, cere parlamentu centralu, elu celu ce mai multu ca veri-care ministru d'in Europa de asta-di a datu dovedi de inimicétiá fatia cu institutiunea parlamentare.

Candu parte mare a Germaniei incepeá se créda cà Bismark — cine scie de ce — s'a facutu liberalu, tocm'a atunci, in 26. I. c. polit'ia de Berolinu si-avú de lucru a imprasciá pre alegatorii cercului alu treile de alegere.

Nesmintitu cà ómenii moralei, ai convingeriloru, a consciintiei, vor intrebá: unde e acì morala, principiu, consecintia?

D'in parte-ne credemu cà noulu contu d. Bismark, care e capace d'atate maniere, ar fi capace a raspunde si la acést'a éra-si cu intrebarea: au candu am formatu io pretensiune la morala, principiu, consecintia?

Deputatiunea dietei unguresci

fu primita de Maj: Sa Imperatulu in 26 I. c. la 12½ óre, in audiintia desclinita. Presiedintele casei de sus Esc. Sa taverniculu br. de Sennyey tienú urmatórea cuventarea:

Majestate imp. reg!

Prè gratiósé Domnule!

Incredintiati de catra fidelele staturi si reprezentanti a regatului Ungariei, suntemu norocosí a ne poté infatisá in antea Prè Naltei Majestatii Tale spre scopulu de a predá cu omagiú Majestatei Tale adres'a pré umilita a staturiloru si a reprezentantiloru.

Dupa acést'a vice-presiedintele casei deputatiloru contele Juliu Andrassy cuventá catra Maj. Sa:

Majestate imp. reg!

Prè gratiósé Dómne!

Adres'a pré umilita a staturiloru si reprezentantiloru regatului Ungariei intruniti in dieta, suntemu norocosí prin acést'a a o predá Maj. Tale cu onóre omagiále.

Indura-Te, Majestate! a primi pré gratiósu omagiulu si cercirile natiunei.

Staturile si reprezentantii Ungariei spéra cu incredere deplina, cà Maj. Ta prin apretuirea gratiósá a cereriloru lor, vei grabí si vei ascurá sosirea acelu tempu, in care prin realisarea principieloru constitutiionali, si-va recapatá potere deplina acea natiune, carea nu dorése nemicu mai ferbinte, de catu ca ea, precum alta-data, asié si in venitoriu s'è póta fi spriginulu celu mai tare alu Tronului si alu poterei Majes. Tale.

Majes. Sa imp. reg. Apostolica se indurá pré gratiósu a raspunde:

Voiu luá in consideratiune adres'a pré umilita a dietei unguresci, ce tocm'a Mi se predede, si speru, cà staturile si reprezentantii intruniti in diet'a tierci, petrunsi de important'ia chiamarei lor, carea caracteriséza inceputulu unci epóce nóue, voru grabí a Mi asterne invoierea lor a supr'a acelorú afaceri, de la a caror'a regulare deplinu multiamitórié si permanente activa depinde poterea si bunastarea imperiului Meu intregu intocm'a precum si a iubitulu Meu regatu Ungaria.

Altmintre ascurati pe trimititorii Vostri despre gratia Mea regéscá si despre intentiunile Mele parintesci neschimbate.

Limba si natiunalitate.

IV.

(M. B.) Ide'a de desnatiunalisarea némuriloru nemagiare d'in Ungari'a s'a desvoltatu asiá de repede, catu cu 10—20 ani mai nainte nici cei mai ultraisti nu o visau. Ea a capetatu unu sboru innaltu, aerulu érá nedusitoriu pretotu-indenea de tendintiele magiarisárii.

Ide'a s'a prefacutu in trupu prin art. de lege VIII d'in anulu 1830.

Locutiinti'a regéscá fu indetorata, „ut jurisdictionibus illis, quae hungaricas repraesentationes submitunt, non tantum ea lingua respondeat, verum his ceteras etiam intimationes suas, circularibus exceptis, idiomate hungarico expediat et dimittat;“ — érá la curi'a regéscá procesele apelate trebuiá s'è se refereze si s'è se judece in limb'a magiara.

Esceptiune in asta privintia s'a facutu numai pentru scaunulu consistorialu, candu acést'a veniá in coatingere cu civilii s'eu candu judecá despre atare casu civilu care totusi nu e competinti'a tribunalulu civilu, si cu tóte cà nu stá sub despusetiunile guvernului nici chiaru in cause administrative, — i s'a datu voia libera a-si poté aduce sentintiele sale in limb'a latina, s'eu — magiara.

Lovitur'a cea mai puternica si cea mai sentibila inse pentru nemagiarii Ungariei fu d'in partea acestei diete §. 4. si 5. ordenandu: „ut in posterum ad munia publica nemini, qui linguae hungaricae gnarus non est, aditus pateat;“ — si érá mai departe: „ut a 1. Januarii 1834 nemo ad censuram advocatiale admittatur, qui debita linguae hungaricae cognitione destitueretur.“

Pe langa astfelu de impregiurari, cu corpus iuris hungarici in mana, mai póte dice cine-va cu minte sanetósá, cà magiarii n'au avutu tendinti'a de a nimicé esistinti'a natiunala a romaniloru slaviloru si a nemtiloru d'in Ungari'a pe a caroru ruine voiau a zidí edificulu maretu a magiarismului? mai póte negá cineva, cà magiarii si-redicara limb'a la o demnitate nemeritata, la o predomnire privilegiata pe cont'a celor-l-alte limbe d'in tíera?

Stramosii nostri, cari domnira asiá dicandu peste tóta lumea cunoscuta, inca erau maestri in desnatiunalisarea popóreloru invinse, inse nu prin fortia, ci prin cultur'a, artea si sciinti'a, ce o admirámu inca si asta-di dupa atate sute de ani! Ce a fostu cultur'a magiariloru in arte si sciintia pe la inceputulu acestui secolu? ce limb'a lor ca s'è póta avé potere a-tragatóre pentru de a o invetiá?

Candu legea facú despusetiunea: ca nimenea, care nu vorbesce si scrie in limb'a magiara, nu póte fi nici deregatoriu nici advocatu, — a atinsu córd'a cea mai fina si mai sentitóre, a vatematu de adrechtulu sentiulu de natiunalitate alu nemagiabiloru d'in Ungari'a; s'eu póte nemagiarii n'au fostu in patri'a lor in Ungaria, carea e adapata de sangele atatoru eroi bravi? s'eu in urma nemagiarii au fostu óre candu necredin-

tiósu patriei comune, acestei mame adeverate? Mi-se pare ca daca vom frundiari prin istori'a Ungariei, putiene „crimen lesae Majestatis“ vom aflá la nemagiarii Ungariei proprie.

Dar' tréca si acestu amaru! multu mai grele vífóre au urmatu pentru nemagiarii mai tardú pana si asta-di, fara ca s'è li scada poterea, ma d'in contra: actiunea imposanta a magiarisarii a datu de reactiunea nemagiabiloru d'in tóte partile, si cu tóte cà manifestarile de indignatiunea natiunala nu s'a potutu dechiará in publicu innaintea lumei intregi: totu-si foculu natiunalismului s'a aprinsu in peptulu celoru asupriti, si a arsu in secretu pana candu legislatiunea magiara si-a intinsu mréga de desnatiunalisare si peste marginele Ungariei proprie.

Atuncea apoi foculu celu secretu nu s'a aretatu numai ca fumu, ci ca focu, si a arsu cu flacara, pana ce in anulu 1848. a eruptu in resboiu cruntu, cu urmari triste pentru ambe partile.

Indignatiunea natiunala a crescutu d'in di in di, si la romani mai alesu in anulu 1836. candu legislatiunea magiara si-a atribuitu dreptulu de a se mestecá chiaru si in causele nóstre scolare, ordenandu „az ó-aradi oláh-mesteri és papi előkészületi intézetben magyar nyelvet tanító szék felállításáról ö Felsége kegyelmesen rendelkezni fog;“ va s'è dica: cumca in preparandi'a si teologi'a romanésca d'in Aradu s'è se infintieze catedra de profesororu pentru limb'a magiara! (1836. Art. III.)

Limb'a magiara ca studiu deobligatoriu intr'unu institutu de frunte a romaniloru resariteni! unde e autonomi'a besericei si a scólororu nóstre garantata si prin legile magiare? S'è invetiámu magiariesce pentru voi'a lor? si inca s'è le cultivámu limb'a pe spesele nóstre? In adeveru o pretensiune atátu de nejusta si o política de totu ciudata!

Dar' totu- si limb'a magiara s'a incuibatu in preparandi'a si in teologi'a romanésca, unde resuna pana in diu'a de asta-di limb'a neo-magiara creata de 50 ani incóce. Dar' vai de sciinti'a, ce o primescu studintii nostri acolo! par' ca sentiulu s'eu instinctulu naturalu li spune, cà ei invétiá numai de sant'a porunca.

S'è me ierte on. publicu romanu cà me esprimu francu si fara reserva contra acestoru intentiuni deositoré, dar' candu me uitu in gróp'a ce érá menita pentru inmormentarea trupulu natiunali alu nostru: se descépta in mine sentiulu de omu si de romanu, care pretinde egalitate si dreptate!

Acestu articolu de lege d'in anulu 1836. multu a ajutatulu literaturéi magiare, dar' cu atatu mai multu ni-a stricatu nóua, impedecandu limb'a natiunala in desvoltarea sa. Cine cultivá pe atuncea limb'a romana? Cati-va preoti, profesori si invetiatori, cari eo ipso erau siliti s'è se apuce de nisce gramatice nimernice de limb'a magiara, si se le studieze cu de adinsulu, daca nu voiau s'è cada victim'a furtuneloru, ce le vedeá totu insulu in-

nainte, necum s'ea aiba ceva grige de limb'a si literatur'a romana.

Si in adeveru, furtune grele au intunecat ceriulu, limb'a si natiunalitatea romana era periclitata prin fulgerulu si tresnetulu, ce a venitu d'in acei nuori grei a legiloru d'in anulu 1840. (Art. VI.) si mai tardiu in anulu 1844. (Art. II.) si numai prevedinti'a ceresca a veghiatu asupra Romaniloru, de nu-si perdura cu totulu limb'a si natiunalitatea.

Voiu comunicá aceste legi in tota estensiunea lor nu numai pentru ca s'e le cunoascemu ci ca s'e se deschida odata ochii aceluor romani, cari intre astfelu de impregiurari inca si acuma speréza mantuirea si fericirea némului romanescu numai de la mareinimitatea nobilei natiune magiare!

Pe tempulu acest'a neci in capital'a Ungariei, in Pest'a, nu se pr'e aflau barbati de acei-a, cari ar fi fostu in stare a scrie ce-va magiariesce. in catu la introducerea limbii magiare la tribunale, primul procesu, ce s'a scrisu si pertratatu in limb'a magiara, l'a portatu — unu advocatu romanu: D. Emanuile Gozdu, de la care multi magnati au invetiatu magiariesce.

Revista diaristica.

(Urmare.)

La articulu emigrantulu L-gh, afara de deputatulu Váradu mai respunde si Mauritiu Jokai, redactorulu lui „Hon“, si inca in unu ciclu lungu de articli, ceea ce dovedesce ca acésta intrebare de viétia, despre carea arareori mai amintiau foile magiare câte ceva, acuma ii-a sternitu din somnulu pefacutu.

Inainte de tóte d. Jokai se exprime ca afla de lipsa a vorbi despre acésta intrebare, inse „forte naturalminte“ (?) nu va areta „in ce modu“ s'e se deslege intrebarea natiunalitatiloru prin dieta? deorace acésta va fi o astufelu de chiamare, ce numai prin tractatele si transactiunile chimice ale comisuniloru dietali

se va poté statoru si in privinti'a acésta nici celu mai intieptu moritoru nu vá poté dá unu programu lamuritu; (asia dara va fi de lipsa o putere mai presusu de puterea moritoriloru spre a deslegá acésta intrebare? — Noi inse suntemu de acea parere, ca chiamarea diaristicea e a premerge cu proiectarea modulu cum s'e se deslege intrebarea acésta.) ci se va margini numai la intrebarea pusa de emigrantulu susu amintitu: „Óre de lipsa e luarea in consideratiune si grabnic'a deslegare a acestei intrebare?“

La acésta pretinsiume, mai nainte de tóte — dupa parerea dlui Jokai — spre a o poté judeca, trebuie s'e o luamu d'in acelu punctu de vedere, ca: Óre, drépta e acésta cerere? Daca e drépta, dieu trebuie s'e o luamu in consideratiune.

Alu doile punctu de vedere e, ca óre celui ce cere, implinirea dorintiei sale nu-i va fi spre stricare. (!) Ceea ce e pentru unulu conditiune de viétia, nu e nimicire pentru altulu. (!)

Acu apoi se deschide calea de contielegere.

Alu treile punctu de vedere e, ca óre o astufelu de contielegere e recomandata cu urgentia de politic'a „presinta“?

Si in fine alu patrulu punctu de vedere e, ca din urmarea acestoru transactiuni si tractate ce consecinte promite politic'a „viitorulu“?

Din aceste patru puncte de vedere voiesce a respunde d. Jokai la intrebarea susu amintita. Inse inaintea acestora previne unu alu cincile, si acésta e, ca: „Óre intr' adeveru esista cestiunea natiunalitatiloru?“ Caci suntu multi, cari dicu, ca cestiunea natiunalitatiloru nici nu esista in sine, si daca n'amu voi s'e vorbinu despre dens'a, s'ar poté omori prin tacere, (agyon hallgatni). D. J. inse crede, si afirma, ca cestiunea natiunalitatiloru intr' adeveru esista si aceea noi (ungurii) trebuie s'o deslegamu si nu e iertatu s'e lasamu ca s'o deslege altii spre daun'a unguriloru.

Inainte de a demustrá ca acésta intr' adeveru esiste, face atentu pre amicul seu emigrantu, ca starea causei natiunalitatiloru din Ungaria nici candu s'e n'o puna in asemenare cu causele interne-natiunale ale altoru tieri, si ca nici o analogia nu se poté face intre alte tieri si intre Ungaria in privinti'a acésta. Ingredientii suntu si in alte parti, inse dimensiunile nu suntu totu acele. Corelatiunea Franciei si a Belgiei fatia cu poporatiunile de origine elsasa si flamenda, nu poté servi de indreptariu unguriloru.

Acolo o natiune avuta si puternica francesa, cu numerulu seu de 32 de milioane fatia cu câte-va sute de mii nefrancesi intr' adeveru e unu gigante; prin diplomati'a, prin armele sale e o putere de lume, chiaru si in Belgia e domitóre, ca-ci e avuta, ca-ci constitutiunea sa sersesce de esemplu Europei intregi, ca-ci esistint'ia sa e o lipsa europeana, ca e puternica, (a uitatu séu n'a voitu a dice si ca e culta!) ca-ci e libera; si — ca-ci chiaru pentru ca fatia cu acestu gigante stau elsasii si flamandii.

Dar s'e probamu numai — dice mai departe J. — macaru in Franci'a puternica a pune in loculu celoru câte-va sute de mii de elsasi, séu in Belgia libera in loculu ginteii de origine flamanda, s'e punemu dóne milioane de romani si trei milioane de slavi bellicosi; s'e donamu numai Belgiei nic'a nóstra Croatia, si adeca alegandu pusetiunea asiá de norocosu, ca belgiansii s'e nu póta ajunge la simulu marii, far' numai prin deslegarea cumpetata a natiunalitatii, séu sborandu in ventu, atunci credu ca aru intielege si acolo. ca ce e acea — cauza natiunala? Nici puternic'a Francia, nici fericit'a Belgia nu va fi in stare s'e mai ignoredie asiá cu sange rece cestiunea natiunala din sinulu seu, ca la noi (!), pe langa tóte mediulócele de putere cu cari poté dispune adi.

Si acuma mai ié in consideratiune starea nóstra, a carora singur'a putere,

prin carea nu contra natiunalitatiloru ci contra puterei centralisatóre, ce ne amenintia in comunu pre toti, e: dreptulu si liberalitatea. Noi n'avemu putere de arme, prin carea am poté dá o gravitate voiei nóstre; noi n'avemu esistintia garantata de Europa, prin carea ne-amu poté scuti, noi chiaru nici bani n'avemu, prin cari s'e domnimu asupra altora; noi avemu numai unu periclu comunu, lipsa comuna, carea ne îndemna spre a tiené cu totii la olalta, spre a dá spate unulu altui-a, si carea ni dictéda spre a abdice de ori ce ambitiune. Nóua (unguriloru) tóta vorb'a, ce ar apelá la putere, ni-ar causá periculu propriu. Pre noi nu e iertatu s'e ne afle nici unu momentu departati de pe calea dreptulu si a liberalitatii.

La noi nu poté fi intrebarea, ca in Franci'a si Belgia, ca singur'a natiune magiara fi-ar óre in stare ca pre natiunalitatile nemagiare séu in lupt'a de bataia, séu in emulatiunea de cultura, s'e le invinga s'e le supuna, s'e le faca s'e taca; ci aceea e intrebarea de capetenia, ceea ce nicaire nu mai vine inainte, ca: nóua magiariloru luptatori pentru libertate si esistintia de lipsa-ni e óre, avemu noi lipsa de natiunalitatile conlocitóre, ca aceste s'e ne ajute pre noi. Si óre mare pretiu e a le ascultá cererile lor, candu e vorb'a de eluptarea conditiuniloru esistintiei nóstre proprie, contra agitatiunei absorbatóre a centralisatiunei?

Credu, ca acésta intrebare nici candu n'a fostu pusa astufelu in Franci'a séu in Belgia. — Angli'a nici nu trebuie acuma amintita. Subjugarea celtica de-acolo e destulu de colorata prin miscarile fénice, din Irlandu.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a d'in 26. aprile a casei reprezentantiloru.

Presiedinte: Carolu Zeyk.

Protocolulu lu duce Mihaiu Dimitrieviciu, pre vorbitori in insémna Vilhelmu Tóth.

FOISIORA.

Stefanu Voda

si

Princes'a Dragin'a cu Gegiu.

I.

Colo susu la Bucuresti,
La curti mari si curti domnesci,
Si cu sute de feresti,
Mésa lunga e intinsa,
De boieri alesi cuprinsa, —
Si cu ei se petrecea,
Stefanu Voda — alátorea.
Dara Gegiu ca vorbiá,
Si elu tare se faliá,
Gá fú sluga peste casa,
Si paharnicu peste mésa,
Nóc ani si jumetate,
Cu credintia si dreptate.
Candu bocalulu ajungea,
Stefanu Voda de a bé,
Toti boierii se sculá,
Cujmele d'in capu luá,
Dara Gegiu se facea
Cumca elu nu princepea, —
De pe scaunu nu se sculá,
Cujm'a d'in capu n'o luá,
Apoi Stefanu 'i graiá:
„Spune! cui te sumetiesci?
De mi te improtivesci!“
Gegiu iera mai siedea,
Si asia 'i respunde:
„Ca eu nu me sumetiescu,
Nici tie me improtivescu, —
Ci me uitu la cujm'a ta,
Gá mi-ar stá bine cu ea,
De mi-o-ai dá cu fét'a ta!“
Gegiu, bine cugatá,

Stefanu Voda 'lu legá,
Si 'n temnitia-lu inchidea,
Si lacate pe-usi punea!

II.

Stefanu Voda 'mi avea,
O fetitia cá o stea,
Pe frumós'a lui Dragnitia,
Cu unu trupu de garofitia,
Si cu ochi de luminitie.
Si Dragniti'a ce facea?
La temnitia se ducea,
Si lui Gegiu se plangea:
„Câte fete-su de maritu,
Tóte 'n capu s'au invelitu, —
Numai eu nu me maritu,
Cá taicuti'a m'a opritu!“
Strajile o audiá,
Si la Voda se grabiá,
Tóte i le inscintiá, —
Vod'a pe Dragn'a-o chiamá
Si d'in graiu asia-i graiá:
„De ti dragu de domnu fecioru,
De ti dragu de negustoriu,
Ti da taic'a o domnia,
Séu ti da negustoria!“
— „Nu mi dragu de vr'o domnia,
Nici de vr'o negustoria, —
Ci mi dragu de unu voinicu,
De Gegiulu, ce-i paharnicu!“
Vod'a — atuncea 'i dicea:
„Dragna! fetisiór'a mea!
Gegiu — atuncea vá iesi,
Candu petrele-oru putredi,
Sóre n'a mai resari!“
Candu Dragniti'a audiá,
Ea atunci plangendu iesiá!

III.

Nópte grea ca se facea,
Dragn'a cheile aflá,
Si 'n temnitia se bagá,

Si lui Gegiu-i cuventá:
„Se-ti ajute Domnedieu!
Audi paharniculu meu,
Tu scii bin' ca ne iubimu,
Aid' noi dara se fugimu,
Nóptea-i buna-acu de fuga,
Si e ierb'a fórté cruda, —
Unde calci
Urma nu faci,
Unde siedi
Nu te mai vedi!“
Dara Gegiu respunde:
„Ba eu, Dragna scumpa mea!
Tata teu-i puternicu tare
Tóta tier'a 'n mani o are,
Numa-unu graiu de vá grai,
Tóta óstea vá sari,
De elu draga s'a mania,
Si pe noi ne vá cautá,
Si de cumva ne-a aflá, —
Nu mai vedu eu fét'i ta!“
Dragn'a trista, lacremá,
Unu suspinu o inganá,
Si lui Gegiu man'a-o dá,
Si asia 'i cuventá:
„Aida Gegiu se fugimu,
Gá tu scii cum ne iubimu, —
Aid' se trecemu Dunarea,
Se nu 'ntórcemu pururca, —
De scapamu, se ne iubimu,
De ne aflá se murinu!“
Gegiu-atunci o 'mbratisiá,
In blandetie-o sarutá:
„Eu prevedu, ca-o vijelia
Peste capu 'mi trece mie,
Dara tréca, — de asiu sci
Lenga tine ca-oiu muri!“
Ei de mana se luvá,
Catra Dunare plecá,
Se punca pe siaica noua,
Si curmá Dunarea 'n doua!

IV.

Manedi de cãtra diori,
La feréstr'a cea cu flori,
Siopotire s'audiá,
Stefanu Voda ca traciá,
Si d'in somnu se desteptá,
Si elu singuru si-a graitu:
„Óre-i visu ce-am auditu?“
Elu atuncea se sculá,
Si pe Dragn'a o cautá,
Se cetesca rug'a sa,
Dar' pe Dragn'a n'o aflá, —
Si atuncea tramitea
De pe Gegiu 'lu chiamá,
Nici pe elu nu-lu mai aflá, —
Si candu Voda audiá
Cã-a fugitu cu Dragn'a sa,
Se implea de rea mania,
Si intrá 'n cancelaria,
Cu o mana lacrimi sterse
Si cu alt'a carti 'si scrise, —
Scrise un'a, scrise doue,
Scrise noedieci si nóe,
Cá ostasii se pornésca,
Pe fugiti se 'i gasésca!
Si-mi porniá ostasi prin tiéra
Si-mi trecea peste otara,
Totu de Dragn'a intrebandu
Si pe Gegiu blastemandu, —
Si pe ei candu 'i aflá
Gegiu carte capetá,
Gegiu cartea o cetiá,
Dara Dragn'a 'i graiá:
„Si ce carte-i asta carte,
De la némuri d'in departe?
De cu gur'a o cetesci,
Si cu lacrimi o stropesci?“
— „Audi Dragna, scump'a mea,
Ta'ta teu ni serie asia:
Gegie! 'ndata-a cas'a vina,

La ordinea dilei e alegerea comisiunilor pentru nationalitati, regularea referintelor intre Ungaria si Transilvania, si ordinea casei.

Se intempla votarea.

Representantii nationalitatilor n'au votat, afara de Ioane Fauru, Emanuilu Gozdsu, Iosifu Hosszu, Georgiu Ivackovics, Georgiu Ioanovicu, Petru Mihályi, Gerardu Véghseő, si Mihaiu Dimitrieviciu.

Nefindu altu obieptu la ordinea dilei, siedinti'a se incheia la 12 1/2 ore, insciintiandu-se ca siedinti'a viitoare va fi sambeta, candu se va face cunoscutu rezultatulu votarei, era comisiunea verificatorie va reporta.

Cuventarea deputatului Sig. Borlea in siedinti'a d'in 21 l. c.

On. Casa! Inca in siedinti'a d'in 22. l. tr. am indrasnitu a roga cu tota onorea pre on. casa ca pentru odihnirea tuturor locuitorilor d'in tierra se binevoiesca a fi cu cuvenita atentie spre aceea ca nationalitatile se fie reprezentate in toate comisiunile ce se vor alege, dar' cu dorere a trebuitu se observu ca chiar atunci in acea di, in trei comisiuni ee s'au alesu, dupa catu mi aducu a minte, d'intre nationalile nemagiare neci unulu, era d'intre Romani chiar seiu ca neci unulu nu s'au alesu.

Prin urmare desi forte pe scurtu dar' cauta se arediu cuventu si se partenesu d'in totu sufletulu motiunea facuta de noi, si o partenesu antaiu chiar d'in motivulu ce am adusu mai sus, si a dou'a pentru ca dupa parerea mea barbati de diferite nationalitati seiu si potu se scie mai bine poftele cele juste, difficultatile si dorerile nationalii d'in a carei senu sunt, asi dar' daca in comisiunea pentru nationalitati se vor alege barbati si respective deputatii diferitelor nationalitati, nu incape indoiela ca cu ocaziunea pertratarii acestei chestiuni de totu momentose in comisiune, acei deputati desfasurandu cu profunda cunoscintia preterunilor, poftele, difficultatile si dorerile nationalitatilor, si asi operatulu lor venindu la pertratare aici in casa, acea cauza cu multu mai usior, in tempu mai scurtu, si cu rezultatulu mai fericitu s'ar poté deslegá.

Deci repetiescu ca partenesu motiunea. Si acum'a se mi fie iertatu a face unele observatiuni referitorie de a dreptulu la unele insinuatiuni ce cu dorere am auditu astadi in asta casa facendu-se destulu de fora tactu de catra unii vorbitori, acusandu pre altii ca ar fi Bachisti si Schmerlingiani. -- Observu adeca aceea ca cu astfelu de insinuari nu ne vom capacita unii pre altii neci odata; alte argu-

mente, argumente ratiunali bucurosu ascultu, ca aceste-a ne-ar poté duce la scopu, dar' insinuari nu ascultu neci odata pentru ca pre candu sunt nedrepte, pre atunci causéza numai esacerbatiuni. -- De altminte dechiaru ca astfelu de insinuari si insultari neci pre mine neci pre acci barbati catracari au fostu indreptate (atacati fura Hodosiu si Babesiu. Red.) neci candu nu ne voru inspaimenta de a ne spune totdeun'a liberu si fora reserva opiniunile in ori-ce cauza ne-ar ocupá, si de a ne apera caus'a nostra.

Cuventarea deputatului Florianu Varga in sied. d'in 21. l. c. (trad. lib.)

On. Casa! Adausulu de motiune care s'au datu la raportulu comisiunii de 12 pentru alcatuirea si orendarea comitetelor, eu ca Romanu subscriindu-lu, dorescu a grai despre elu, -- inse in ante de ce voiu cuventa, afu de lipsa -- a face nisce observari la ordinea dilei, seu mai bine disu la sgomotulu ablegatiloru, ce l'am observatu si pana acum'a, dar mai alesu astadi candu e vorba de intrebarea nationalitatiloru.

On. Casa! Am facutu esperiinti'a cumca candu cutare vorbitoriu, vorbesce de vre unu obieptu ce nu place majoritatei casei, atunci se nasce sgomotu. Mi vine a minte d'in S. Scriptura: „De voiesci se nu ti faca tie si inaintea ta cine-va ce tie nu ti place, neci tu nu face acésta altui-a“ Vreu se dicu, cumca dacu vorbescu eu de unu obieptu ce nu place majoritatei casei, si se nasce sgomotu, prin acésta voiu fi facutu atentu, cumca candu neodihnitii vor cuventa despre obiepte ce mie nu mi place, eu asidere debue se fia nepacnicu si se facu sgomotu.

Este in regulamentulu casei unu §. mi se pare 56 care dice ca „pre vorbitoriu nu-e iertatu a intrerumpe in vorbirea sa,“ dacu regulamentul se va lua la revisiune, cum dorescu Br. Eötvös si altii multi, recomendu ca acestu § se nu fie uitatu; altminte nu me ocupu de sgomotu, caci dupa § 70 numai presedintele lu poté oprí.

Trecendu la motiune, voiu spune cu cuvinte putiene ca motivele sincere si drepte a le deputatulu Hodosiu si eu le primescu, desi nu tote, dar in cea mai mare parte, fiindu ca motiunea cuprinde in sine numai dreptatea, o rogare oportuna, si pre basa dreptatei si a fratietai nesmintitu trebue primita, si eu recunosc ca intrebarea nationalitatiloru, dupa causele comune, debue se cuprinde locul antaiu intre agendele dietei. Deci motiunea intréga o primescu si o recomendu on. case spre primire.

In ante si dupa 20 septembrie 1865.

Studie a supr'a constitutiunei si partiteloru in Austria.

I.

Continuitatea de dreptu si necontinuitatea de idee.

(continuare d'in Nr. 6.)

In anulu 1850 aparú memorandulu: „Despre egal'a indreptare a nationaliloru din Austria (de N. N. Pesta, Hartleben,) care in 1851 se retipari, aratandu-se Br. Jos. de Eötvös de autoru. Objeptarile lui inse suntu numai incontr'a difficultatii acceptarii principulu de egala indreptare, si nici de catu contra „Austriei constitutionale, cum acésta aru trebui se fie in intielesulu constitutiunii d'in 4 Martiu; ba d'in contra, elu se exprima chiaru, cumca numai „unele puncte singuratece d'in numita constitutiune“ au, dupa parera lui, lipsa de stramutare; mai departe recunósce: infintiarea unui statu puternicu unitu“ de cea mai mare tema, ce monarcia austriaca cautas'o deslege, afara d'acésta anca si „midilocierea pretensiuniloru ratiunabile basate pre dreptu istoricu a unicoloru parti d'in monarcie cu recerintile unitatii“ (foia 123 si a.)

Cu siepte ani mai tardiu, candu se intielese ca Imperatulu va calatorí prin tierra, contele Em. Dessenffy facú altu memorandu, pe care cardinalulu Scitovsky avea se-lu inmanue monarcului. Intr' acésta se dice: „rogarea nostra nu contine nemicu ce aru contradice intereselor Majestatii Vostre si a monarciei intregi. Noi nu ceremu preferintia intre cele lalte popóre d'in tierra, noi ne rogám numai pentru ceea, ce ni-e forte scumpu, éra nu pentru ceea, ce acolor-a li aru stieá. Noi suntem plecati d'a contribuí cu celelalte popóre a le M. V. la tote, ce sustinu sigurantia monarciei, ce innaltia demnitatea ei si intarescu puterea. Puterea M. V. si taria tierii este sigurantia nostra, éra prosperarea nostra zace in bunulu comunu alu monarciei. Unitatea monarciei, innaltedomnitoriule, este invingerea seculiloru numerosi, ea este rezultatulu conlucarii unite a poteriloru naturali a le tierii.“ Petitiunea acésta avea 131 subserieri si s'aru poté dice, ca tote partitele d'in tierra, cu exceptiune a revolutiuniloru si emigratiloru, au fostu reprezentate in ea.

Intre subserierile aceste erau si ambi cancelari de curte de mai nainte a Ungariei si a Transilvaniei, cei trei prelati din Gran, Vesprim si Cianad, mai erau si cont. de Ghiczi, Gabr. de Lonyai,

contele Edm. Karolyi si si br. Iosifu de Eötvös.

Cestu d'in urma patriotu magiaru publicu la doi ani mai tardiu unu memorandu: „despre garantiile de putere unita ale Austriei“ (Leipzig, Brockhaus 1859.) care se poté lua ca fructulu unei observari, precugetari si constatuiri cu barbati de asemene principii, ce s'au coptu in diece ani. Br. Eötvös arata in numita brosiura, ca „legatur'a, ce nainte de 1848 tienea diferitele provincie ale monarciei,“ au fostu numai si numai „dreptulu legitimu alu monarcului,“ dacu forte ne am insicla, dacu am crede, „cumca unu restimpu de trei seculi, in care tierile aceste se tienéau de statulu intregu, s'aru fi potutu stinge si cumca atunci, candu latirea consciintiei generale austriace nu se usita prin dirigatorie, dens'a aru fi lipsitu.“ Autorulu e patrundu de convingerea, „cumca legatur'a uniunei personale, cumca acelu gradu alu unitatii ce monarcia lu avea nainte de 1848, in momentulu d'acú nu aru fi indestultorie“ precum nu se mai potu nici restituí relatiunile ce nainte de 1848 erau in tierra. Lips'a de uniune au nascutu revolutiunea, ea a nemicitu tote sperantiele ce se léga de evenimentele cele mari, si lips'a cea mare si neincungiurabila a Austriei este si acum, ca atunci, uniunea statulu. Capitulu fromosu: „garantia cea mai buna de uniune a Austriei e constitutiunea“, servece de dovoda despre aceea, cumca intre tote midilócele recerute pentru intarirea de uniune a Austriei, introducerea unui regimu constitutionalu in totu imperiulu este celu mai salutariu,“ adeca, dupa cum autorulu propune in pag. 53, candu „trebile comune a statulu intregu se predau unei legislatiuni constitutiunale a statulu intregu. Constitutiunea d'in 4 Martiu 1849 se recomanda ca o incercare avuta de succesu, pentru ajungerea scopulu cestui-a; caci „ne defectele ei catu de mari“ totusi cauta se recunósca totu nepreocupatulu, cumca „ca contine tote ce suntu recerute de statulu,“ si „cumca ea contine tote principiile ce au se siervesca de basa la reformele Austriei constitutiunale, decumva ea se va dá in deplina respectare a drepturiloru sustatatore. Eötvös e departe d'a cugetá, cumca „defectele constitutiunii d'in 4 Martiu sunt necorigibile,“ ba e chiaru convinsu, cumca „introducerea constitutiunii forte usioru le aru delaturá.“ Nu neplacutu este, ce observéza elu, pag. 185, despre gruparea partiteloru, candu odata „va esiste o dieta generala care va pertrata depre tote referintile ce atingu statulu intregu.

Cá vi iertu a vóstra vina,
Si vi dau eu boieria,
Jumetate d'in domnia,
Si pe-atáta avutiá, --
P' urma déca voiu muri,
Voi doi me veti mosteni,
Se tieneti voi binele
Se mancati averile
Se-mi puneti pomenile!
-- Iéra Dragn'a 'i dícea:
„Se nu credi cá face-asia,
Eá te 'n séma cátu de bine,
Se nu te 'nsiele pre tine,
Cá e ta'a omu viclenu,
Si nu iérta nici la nému!“
Gegiu-atuncea 'i graiá:
„Pentru vina ne-omu rugá
P' amendoi ne vá iertá, --
Ca si voda n'a se fia
Se nu tiéna ce ni scrie!“
Si pe Dragn'a o facea,
De cu elu se rentorcea!

V.

Candu a casa ei veniá,
Vod'a, bine 'i primíá,
Si lui Gegiu carte-i dá
Si d'in gura cuventa:
„Iéca boieri'a ta!
Se domnesci tu multu in ea, --
Aid' se vedi tu robii mei,
Se fii aga peste ei!“
Gegiu 'n carte si uitá
Candu vedea, lacrimi versá,
Si la temnitia 'lu ducea,
Usia i se deschidea, --
Si 'nlantru remanea!
Si candu Dragn'a audiá,
Anim'a ei amurtiá,
Si in negra se 'mbracá,

La temnitia se grabiá,
Strajile nu o primíá, --
Ea plangea si asteptá
Pana robii toti iesiá,
Si pe toti 'i daruiá, --
Dar' pe Gegiu nu-lu vedea!
Ea totu anulu mai mergea
Nóe ani asia facea
Daruri la robii le ducea,
Dar' pe Gegiu nu-lu vedea!
Candu alu diecele-ajuugea,
Ea la usia strabatea
Si d'in graiu asia dicea:
„De esti viu
Se mi te sciu,
De esti mortu,
Jelea se-ti portu!“
Gegiu bine-o audiá
Si d'in temnitia graiá:
„Nu sum mortu, dar' nici 'su viu,
Numai sufletulu mai tíu, --
Ochii mi s'a 'mpanginitu
Pelea mi s'a galfeditu, --
Spune tu la tata teu
M'am uritu de traiulu meu,
Nóe ani si jumetate
Totu asteptu dupa dreptate,
Totu atáta l'am slugitu,
Totu atáta m'a robítu!“
Si elu tote-i numerá
Cáte le mai suferiá!

VI.

Dragn'a la Voda mergea,
Si plangendu asia-i dicea:
„Ce reu Gegiu a facutu,
Nóe ani robu de-a siedítu!
Cá nici nu e vinovatu,
Dar' nici nu e judecatu,
Nu mai poté suferi

Si in fere-a mai robi,
Candu in temnitia-a intratu
Vai si-amaru de ce a datu,
Brosci érá cá lintile
Sierpi érá cá acile,
Si noperci cá andrelele, --
Acú-tu brosci cá vasele,
Acu-su sierpi cá bérnele,
Si noperci cá grindile,
Barba-i bate bratiéle
Perulu lungu, calchiele.
Mustetiele, urechiele, --
Dá-o sierpóne
Cá-o dracóne,
Si-unu balauru
Cá unu diavulu
Puia 'n chicu
'Lu besica,
Candu se stringe
'Lu cuprinde,
'Lu turtesce
Chinuésce!“
Vod'a, d'in graiu 'i graiá:
„Audi Dragn'a! fét'a mea!
Du-te tu si te gatesce,
Casele le veruiesce,
Cá eu mane 'n prandiulu mare,
Voiu se tienu o ospetare
Ca pe Gegiu se-lu petrecu,
Dór' necazurile-i trecu!“
-- „Se-ti ajute Domnedieu!
De ierti tu pe Gegiu-alu meu!“
Dragn'a-atuncea se grabiá,
Casele le veruiá,
Si prandiulu mare castigá!

VII.

Si candu sóre resariá,
Stefanu Voda tramitea,
De pe Gegiu 'lu scotea,

La barbiru de 'lu ducea
Si frumosu de 'lu radea,
Haine albe de 'mbracá!
Doi sprediece domni veniá,
Si pe Gegiu-lu judecá,
Judecá, cá elu se péra,
Cá se péra pana 'n séra!
Si candu sórele santiá,
Iéca gadea cá veniá,
Capulu lui Gegiu-lu taiá,
De cadea cá póm'a rea!
Dara Dragn'a ce facea?
Curtile si le 'nnegriá
Cá pe Gegiu asia-lu jeliá, --
Si de jele si-ca muriá!
Si pe Gegiu 'lu cladira
Intr' unu dosu de manastire,
Iér' pe Dragn'a-o acóperira,
In fét'a de manastire.
Si trei ani candu mai trecea,
Domnedieu minuni facea,
D'in ei Dómné! ce creseca?
D'in celu Gegiu, -- braduletii
Naltu si verde si maretii,
Iér' d'in Dragn'a, iedere,
Iedere de plangere
Si pe bradu se 'n fasiurá
Si asia se 'mbratisiá!

* * *

Cáta lumé s'aduná,
Toti d'in graiu asia graiá:
„Ce iubire santa drépta
Intr' unu june si o fétaf“

Dela 1848 si „legile“ d'atunci, barbatii de statu ai Ungariei la toti pasii si incercarile ce le facura in diecenulul 1850—1860, nu vorbira nici de catu, séu numai cu adenca parere de reu despre dilele turburariloru si a rescularii. Pe catu de tare se ferira publicistii magiari, dupa ce incetã dram'a sangerosa, ca sé nu atinga ran'a, totusi se convoira cu totii, ca evenimentele d'in 1848 sé fie marcate cu sem-nulu revolutiunii, si ca hotaririle aduse intre valorile turburariloru sé nu aibe validitate legala.

Memorandulu numitu aloru doue- di eci si patru dice: „sub pretestulu sedu- catoriu de reforme politice se removã pusetiunea puternica a regelui, in intiesulu constitui- unii.“ Avendu intentiunea buna, d'a lasã des- voltarii campulu liberu, se observã, cã acest'a nascã concesiuni, ce periclitara legatur'a cu monarci'a si dela inceputulu loru pes- trecu pe departe lipsele si dorintiele natiunii magiare.“

(va urmã.)

† **Pest'a** in 26 Aprile. Presedintele casei boeriloru, br. Paulu Sennyey, si intaiulu vice-presedinte alu casei reprezentantiloru, conte Juliu Andrassy, au plecatu ieri la Vien'a, sé substerna Maiestatei sale adres'a ambeloru case. Cum va fi primita adres'a in cercurile regimulu dupa cele intemperate in tempulu mai nou, respunde va guvernulu prin unu rescriptu, ori prin denumirea ministeriului, séu carui-va surogat? — nu potemu scî, spe- ramu inse cele mai bune. Pana nu vomu vedé implinita speranti'a acest'a, séu ne vomu sentí desamagiti, sé ne ocupãmu cu cele ce-su la ordinea dilei. Siedinti'a de Sambat'a trecuta, si cea de astadi ni cam aréta rezultatele, ce le potemu aseptã in caus'a natiunitatiloru de la diet'a presente. Multu ne mirãmu si nu scimu, unde sé cautãmu motivele, cari au indemnãtu pre fratii magiari, sé procedã ast- feliu cu natiunitatitile. N'a fostu ocaziune, unde sé nu ne asecure, cã deslegarea intreba- rei natiunitatiloru zace chiar asiè in intere- sulu loru, catu si alu nostru, si se vor nisuf, ca acest'a sé se intemple pre bas'a dreptatei si fratietatei; inse dorere! aceste se paru a fi fostu numai vorbe góle. Ne provocãmu la siedinti'a de Sambata, candu s'a respinsu motiunea ro- maniloru in privinti'a componerei comisiunei pentru natiunitati, ne provocãmu si la sie- dinti'a de astadi, in care s'a votatu pentru acosta comisiunea. Cu dorere trebuc sé mar- turisimu, cã listele compuse in cluburile pri- vate ale partitoru, pentru comisiunea nati- unitatiloru, uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, si ordinei casei, n'au indestulitu si nici n'au po- tutu indestulí pre reprezentantii natiunita- tiloru nici in privinti'a numerului, nici in privinti'a persóneloru, cãci aceea nu va poté afirmã nime, cã noi romanii am fi pre de ajunsu reprezentantii in comisiunea nati- unitatiloru, care consta d'in 40 membri prin 6 insi, si acesti-a, afara de Dlu Andreiu Mo- cioni, despre care au sciutu si fratii magiari, cã cu greu va poté luã parte, — nu se tienu de romanii despre cari am avé date cã s'au ocu- patu d'in adinsu cu caus'a natiunitatiloru. Mai departe chiaru in list'a pentru natiunita- tati nu se afla d'intre magiari chiar aceea, in cari au natiunitatitile cea mai mare incredere, precum e Mauritiu Jókai, baronele Simonyi, Várady Gabrielu, Ivánka Imre s. a., ci chiar de aceea, cu cari natiunitatitile simpatiséza mai putienu precum e d. e. Zsedényi, Gorove, Eötvös s. a. In comisiunea pentru uniune, — de carea altumintrele deputatii romani si serbi nici-cã vreu se scia, suntu numai 3 ro- mani d'in 40 de membri, éra in cea pentru re- visiunea ordinei casei d'in 35 numai 2 ro- mani. — Prin acosta procedura deci — cei-ce n'au priceputu mai de una-di espeptatiunea lui Babesiu, asta-data o vedu ilustrata in fapte respicate. In astfelu de impregiurãri represen- tantii natiunitatiloru dupa o consultare scurta s'au decisu a nu luã parte la votisare, si asiè toti romanii, — afara de Faur, Gozdu, pre- care anume lu-a facutu atentu unu represen- tante zelosu romanu sé nu voteze, Hosszu, Ivacskovits, Joanovicu, Mihályi Petru si Ge- radu Véghsü, — toti serbii, afara de Michãiu Dimitrieviciu si Ales. Nikolits, — in fine toti rutenii s'au departatu d'in sal'a siedintiei si n'au votisatu. Sé nu ne mirãmu, cã d'intre ro- mani au votatu 7 dicu siepte pentru cã d'in acestia siepte — o potemu prevedé cu securi-

tate cã — 5, si anume Jonu Fauru, Emanuilu Gozdu, Giorgiu Joanovicu, Josifu Hosszu, Gerardu Véghsü, ne voru reprezentã in comi- siunea natiunitatiloru. Eca natiune romana! curundu le vei vedé traduse in fapte promi- siunile fratiloru tei magiari, vei avé ocaziune a te convinge despre patriotismulu loru!

Pest'a 27 aprile 1866.

Nu me potu retiené a nu face nes- cari observatiuni la decursulu desbateri- loru de sambeta d'in cas'a deputatiloru dietei.

Me dóre cã acum'a, candu antaia- data me presentu publiculu romanu in acosta fóia, nu-i potu spune ce-va imbu- curatoriu, cime ocupu de untevinementu care lasã suvenire neplacuta in inime- le celoru mai multi deputati romani. Dar cauta sé lu descriu, pentru cã elu pri- vesce cestiunea nóstra de ordinea prima, cestiunea de natiunitate.

Decursulu siedintiei numite l'ati publicatu, acolo se vede cã 14 deputati romani subscrisesera unu amendamentu, pentru ca la componerea comisiunei pentru natiunitati sé se faca privire la Romani. Erã cerere drépta, ce fratii ma- giari si fora de amendamentulu Romani- loru, indemnati numai de sentiulu de dreptate, ar fi trebuitu sé o iee in consi- deratiune.

Lasu cã fratii magiari vor fi sciindu de ce voira respingerea amendamentulu, si cã ce folosu au d'in aceea cã voru im- putienã dovedile de incredere in natiu- nalitati, dandu totodata ocaziune diu- aristiciei nemtiesci antidualistice a strigã cu bucurie: **Si Magiarii si-au Cehii loru!**

Me restringu numai la pusetiunea ce ocupara Romanii fatia cu acestu a- mendamentu.

Ne credeamu indreptatiti a presu- pune:

— séu invingere — sperantiã esage- rata —

— séu cadere cu demnitate, lasandu in urma-i pressiune morale, ce nesmintitu nu si-ar fi avutu influintiã rea a supr'a cestiunei nóstre.

Abiè sepuse amendamentulu la des- batere, se scolã Deák, capulu partitei celei mai numerose, si noi furamu securi cã rezultatulu antaiu nu va sé l'avemu.

Ni remase speranti'a pentru resul- tatulu alu doile. Dar ce sé vedi! ací se incaierara Romanii ei de ei, casí candu intentiunea li-ar fi fostu a face unu picu de voia buna majoritatei de alte sentie- minte politice. Lupt'a — vreu sé dicu — imputatiunile mersera infocate, in medi- loculu caror'a oratorulu aflã de bine a se dechiarã cã elu e si magiaru.

Modest'a mea parere merge intr'a- acolo cã Romanii in numit'a siedintia si- dederã insii unu testimoniu ce nu convine neci de catu situatiunei politice a natiunei nóstre.

Suntemu putini, numai contielegerea d'intre noi a potutu dá si pana acum'a dovede despre esistinti'a nóstra in dieta, — daca in viitoriu va lipsi acosta contie- legere, o marturisescu cã nu sciu de vom reesi la ce-va.

Lovitur'a unui-a de alta natiunita- tate, inca te indémua a pasí cu energia mai mare, dar lovitur'a de la unu Ro- manu, Dómne cã amara e!

Unulu d'in cei mici.

Economia.

Intr'unu numeru precedente a acestui jurnalulu ne retinusemu ocaziunea de a desbata acea intrebare, cã ore romanulu nostru celu ce se deprinde cu economi'a campulu, este elu

totnodata si agronomu, adeca: deprinde-se elu cu studiarea si nisuint'a de a conóscé firea si insusirea pamentulu pre care locuesce, cu pri- vire la feluritele plante, a caror'a crescamentu le asepta elu d'in pamentu?

La acest'a credemu cã, d'in parte, in ur- matoriulu chipu s'ar poté respunde:

Pana candu romanulu ca jobagiulu spa- cioi d'in timpii feudalistici de nainte de 1848 nu erã proprietariu liberu, si netiermuru a particelei de pamentu pre carea locuesce ei cu pamentulu d'imprenna facea o parte a averei si a proprietatei domnului pamentescu, — pana candu romanulu ca tieranu (rusticus) tocmã in intiesulu legiloru vechi nu poté sé aiba alta decatu léfa dile de lucru (praeter mercedem laboris aliud nihil) este lucru pre firescu cã si elu nu s'a potutu multu laudã cu starea cea miserabila in carea se aflã, fiindu elu numai unel'ta inavutirei proprietariulu, si ca atare nici cã poté privi pamentulu, ce debuia sé lu lucrè, ca unu capitalu cu carele elu liberu sé pota despune; ei intru tóte erã tiermuru.

Urmarea acestoru referintie a fostu dara, cã romanulu ca tieranu nu poté se privéscã pamentulu pre carele siedea altucum decatu ca o sarcina grea, si ruginosã si d'in acosta cau- sa nici cã i-a mai picatu in minte a studiã mai adancu insusirile pamentulu, dar de acele incercari mai departe a statu cã óre pentru care felu de plante este mai potrivitu a- cestu, séu acelu soi de pamentu. Asiã ce-va tocmã nici cã i-a fostu iertatu, ius'a-si ordinea dupa carea aveã romanulu ca tieranu sé sémene frupte in pamentu erã preserisa prin lege si totu teritoriulu jobagiloru in asiã numite calcature impartitu prin legea agrarie.

Deci dara potemu dice: cã romanulu tieranu, celu ce d'abiè de la 1848 se facu pro- prietariu, de dupa starea in carea se aflã pana la 48 de felu nu s'a potutu face agronomu, celu putinu nu asiã agronomu precum ceru lipsele, si referintiele de dupa picarea sistemii feudale, carea este totu aceea a vietiei cu robote. — Romanulu tieranu prin aceea cã cu stergerea jobagiei s'a facutu adeveratu proprietariu a posesiunei sale de pamentu, a ajunsu toto- data si intr'o pusetiune mai insemnatore ca cive de statu, de la carele acnú de a dreptu- lu se cere concurentia cea de lipsa la sustarea statulu; o concurentia acest'a catu de grea la celu ce nu va fi in stare a corespunde, ba sub acarei-a greumentu va si apuné, fara in corda- rea studiulu pre langa economi'a campulu care este bas'a esistintiei lui si fara indoita serguintia in lucrarea campulu, precum des- pre acest'a vedé-vei esemple la vecinii cei mai desteptati in aceea ce se dice economi'a cam- pului, pre carea romanulu pana acum a ne- gligat'o.

Caus'a acestei negligeri a romanulu in economi'a campulu, afara de alte impregi- urari vitrige ale esistintiei lui precum d'in tre- cutu asiè si d'in presentu este si acolo de cau- tatu cã tocmã acei-a, cari ar fi chiamati in cea d'antaia linea a se deprinde cu studiarea re- ferintieloru lui ca a lucratoriulu de pamentu, cu luminarea lui, si cu conducerea lui si catra o stare materiala mai buna, adeca preotii, si invetiatorii de rendu, ei insii in cea mai mare parte se afla in miser'a sórte de a si cautã senguri sustinerea vietiei numai prin cele mai obositoare lucruri de campu, si asiè neci cã mai poté avé tempu si voia de a mai studiã si des- pre sórte alor'a; éra d'in alta parte institute agronomice in care sé se pota cresce roma- nulu de agronomu, nu esistu. —

Ce este dara de facutu alta, decatu se cautãmu prin comunicatiuni imprumutate prin foi periodice, — prin descrierea referintieloru nóstre locale a ne conóscé noi romanii unii pre altii si d'in cea parte cã cum suntemu in- zestrati cu averea nóstra materiala, mai alesu cu proprietatea de pamentu, ce valóre punemu pre insusirea pamentulu acestui si acelu ti- nutu, ca asiã cu o perfectiune se conóscemu pamentulu pre carele suntem chiamati de la Ddiu a victiã, si asièdiati in societatea omne- nesca spre a fi membri de valóre ai natiunii, si ai statulu.

In bucuri'a cea mare ce o simtimu, ve- diendu cã ese la lumina unu organu de comu- niciatiune cu o devisã atatu de glorigia pre- cum si-a luat'o „Albin'a.“ d'a a fi representan- tele intereseloru nostre romane in genere, am cercatu a aduce ore-si cari amintiri, si despre acele impregiurari vitrige de la care depinde esistinti'a romanulu, ca a economulu de cam-

pu, si pre catu ne vor ajunge poterile vom cer- cã a face mentiuni si mai pre largu in acosta privintia, dar indoita ne-ar fi bucuri'a intal- nindu-ne in acestu pre stimatu diuariu cu im- partasiri corespunctióre la acosta intreprindere, vedendu descriindu-se d'in puncta de vedere agronomicu feluritele finuturi pre care le lo- cuiesce, le posede, si le lucrãdia romanulu.

C. R.

Romania.

O prochiamatiune a consiliulu de ministri, motivéza procedur'a de la cade- rea guvernulu trecutulu pana acum'a.

A facutu ca senatulu si camer'a sé prochiamè de domnitoriu pre contele de Flandra, cãci reprezentanti'a Romaniei si-aveã dreptulu de alegere.

A desfintiatu reprezentanti'a, pentru cã atatu in lantru catu si in strainetate i se denegã autoritatea, afirmandu-se cã stã sub influinti'a guvernulu casí in trecutulu.

Alegerea a dou'a de domnitoriu, guvernulu o asternù votulu universale, rostitu in 4000 de colegie, pentru ca sé nu se mai póta dice cã a influentiatu, cãci n'a fostu cu potintia a se infatisiã totu in atate locuri la votate.

Prochiamatiunea incheia: „Natiunea s'a pronunsiatu de nou in cea mai de- plina libertate pentru unire si si-a alesu dereptu Domnitoriu alu ei pe Carolu I. — D'acum dara, ori-cine se va incercã a lucrã in contra vointiei esprese de na- tiune, guvernulu are si dreptulu si de- tori'a a l'urmarí ca unel'ta a vrasinasiloru tieriei, ca conspiratore contra vointiei si a esistintiei nóstre natiunale, si pre langa stigmatizarea d'in partea natiunei, legea ce este scutul ori-carei societati, va fi aplicata in tóta vigórea si santien'a ei. Vointi'a poporulu este vointi'a lui Ddiu. Poporulu a vorbitu, legea si poporulu va aperã Romania, cãci elu voiesce ca ea sé fie si va fi.“

Alta prochiamatiune indreptata ca- tra sateni, i asecura cã pamenturile in a caror'a proprietate au intratu sub guver- nulu trecutulu, vor remané proprietatea loru deplina.

D'in Berolinu cu datulu 27 l. c. se insciintiezza: Brateanu a plecatu a séra de aici catra Düsseldorf cu cortegiul, in urmarea unui telegramu a principelui de Hohenzollern.

Varietati.

— **Agratiari.** Ministrulu justitiei d'in insarcinare pre nalta asternù Maj. Sale o lista de 412 inchisi, cari séu au implinitu cea mai mare parte a pedepsei, séu au datu dovede de imbunire. Maj. Sa s'a induratu pre gratiosu a li iertã pedeps'a.

— **Maj. Sa Imperatés'a** va plecã in dilele aceste-a la scaldele d'in Fűred, unde s'au si facutu pregatirile necesarie.

— **Guvernulu prusescu** a cumperatu in Hamburg 60,000 centenari de plumbu. Nu scimu in care di s'a intemplatu cumperarea, nu cum-va tocm'a in diu'a in care Bismark a speditu catra Austri'a not'a de desarmare?

— **Sciri mai nove.**

In 26 l. c. se predece la Berolinu not'a austriaca, in a carei-a urmare au sé se incépa desarmarile.

D'in Parisu 26 l. c. sér'a: Se ase- cura cã in conferinti'a principatoru ro- mane s'a facutu invoire, actele se vor pu- blicã curundu. Cândidatur'a straina pare delaturata.

„Journal de St. Petersburg“ vor- bindu de turburarea d'in Jasi, se incéca a dovedé cã s'a esserciatu pressiune a su- pra Moldoveniloru.

Numerulu acest'a e celu d'in urma care se mai tramite de proba, de acú numai dd. prenumerati vor primí diu- arulu.